

PWYLLGOR SGRIWTINI PARTNERIAETH AC ADFYWIO

Cofnodion y cyfarfod hybrid a gynhaliwyd ar 6 Chwefror 2024

PRESENNOL:

Cynghorydd Dylan Rees (Cadeirydd)
Cynghorydd Gwilym O Jones (Is-gadeirydd)

Cynghorwyr Non Dafydd, Jeff M Evans, John Ifan Jones,
Eurun Morris, Derek Owen, Ken Taylor, Sonia Williams.

Aelodau Cyfetholedig:

Mrs Gillian Thompson (Rhiant Lywodraethwr – Sector Ysgolion
Cynradd)
Mrs Wenda Owen (Yr Eglwys yng Nghymru)

Aelodau Portffolio

Arweinydd y Cyngor – Cynghorydd Llinos Medi (ar gyfer eitem 4)

WRTH LAW:

Prif Weithredwr,
Dirprwy Brif Weithredwr,
Pennaeth Democratiaeth (DS),
Uwch Reolwr (Ysgolion Uwchradd) (AE),
Rheolwr Polisi a'r Gymraeg (FO),
Rheolwr Sgriwtini (AD),
Swyddog Sgriwtini (EA),
Swyddog Pwyllgorau (MEH).

YMDDIHEURIADA U:

Cynghorwyr Pip O'Neill a Margaret Murley Roberts

Cynghorydd Alun Roberts – Aelod Portffolio Gwasanaethau
Oedolion

Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc

HEFYD YN BRESENNOL:

Aelodau Portffolio

Cynghorydd Carwyn Jones – Aelod Portffolio Corfforaethol a
Phrofiad y Cwsmer;
Cynghorydd Gary Pritchard – Dirprwy Arweinydd ac Aelod
Portffolio Gwasanaethau Plant, Ieuencid a Thai;
Cynghorydd Dafydd Roberts – Aelod Portffolio Addysg a'r
Gymraeg;
Cynghorydd Dafydd R Thomas – Aelod Portffolio Priffyrdd,
Gwastraff ac Eiddo.

1 YMDDIHEURIADAU

Fel y nodwyd uchod.

2 DATGANIAD O DDIDDORDEB

Ni dderbyniwyd yr un datganiad o fuddiant.

3 COFNODION

Cadarnhawyd bod cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 18 Ionawr, 2024 yn gywir.

4 ADRODDIAD CYNNYDD : PANEL SGRIWTINI ADDYSG

Cyflwynwyd – adroddiad cynnydd gan Gadeirydd y Panel Sgriwtini Addysg.

Dywedodd Cadeirydd y Panel Sgriwtini Addysg, y Cynghorydd Gwilym O Jones, bod Addysg yn un o'r chwe amcan strategol yng Nghynllun y Cyngor a bod gan Aelodau Etholedig rôl hanfodol i'w chwarae o ran gwireddu'r amcan hon drwy graffu a galw i gyfrif, ac mae gwaith y Panel Sgriwtini Addysg yn cyfrannu at yr amcan hwn. Fe nododd mai dyma drydydd adroddiad cynnydd y Panel a'i fod yn cwmpasu'r cyfnod Medi 2023 - Ionawr 2024. Mae'r Panel wedi cwrdd ar 4 achlysur yn ystod y cyfnod hwn ac mae wedi ystyried y materion a ganlyn:-

- Y Model Cydweithio Integredig;
- Llesiant/Iechyd Meddwl/Diogelu;
- Anghenion Dysgu Ychwanegol a Chynhwysiant;
- Ysgolion mewn Categori, Dilyniant Estyn neu'n derbyn Cymorth Ychwanegol;
- Rhaglen waith y panel Sgriwtini ar gyfer y cyfnod Mai 2023 – Ebrill 2024.

Wrth ystyried yr adroddiad holwyd sut y caiff iechyd a diogelwch disgyblion ei fonitro. Dywedodd yr Uwch Reolwr (Ysgolion Uwchradd) bod arferion da yn gysylltiedig ag iechyd a diogelwch ar Ynys Môn a bod ysgolion yn rhannu arferion da. Holwyd hefyd a oedd y Panel wedi ystyried, fel rhan o'u blaen raglen waith, yr effaith y gall yr arbedion ariannol ei gael ar gynnydd ysgolion a p'un ai a oedd gan y Panel strategaeth er mwyn monitro'r effaith hwnnw. Dywedodd y Dirprwy Brif Weithredwr y bydd y Gwasanaeth Dysgu'n monitro effaith yr arbedion ariannol yn barhaus ac y bydd y Panel yn cael ei ddiweddarau'n rheolaidd. Nododd y bydd aelodau'r Panel yn cael cyfle i ymweld ag ysgolion ac y bydd cynrychiolwyr o'r ysgolion yn cael eu gwahodd i gyfarfodydd o'r Panel. Dywedodd y Prif Weithredwr y bydd y Panel Sgriwtini Cyllid a'r Panel Sgriwtini Addysg yn cael cyfle i ddod at ei

gilydd ddiwedd y mis i ystyried effaith bosib yr arbedion effeithlonrwydd ar y ddarpariaeth addysg. Dywedodd hefyd bod ansicrwydd o ran yr arian grant i ysgolion ac y bydd yr effaith y gall hynny ei gael o'r flwyddyn ariannol nesaf ymlaen yn cael ei drafod yn ystod y cyfarfod o'r ddau Banel.

Cyfeiriwyd at yr awgrymiadau sydd gan y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio er mwyn atgyfnerthu gwaith y Panel Sgriwtini Addysg. Dywedodd y Cadeirydd y byddai'n fanteisiol pe byddai'r Panel yn derbyn awgrymiadau ynglŷn â meysydd yn ymwneud â'r Gwasanaeth Dysgu gan yr Aelodau o'r Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio sydd ddim yn aelodau o'r Panel. Holwyd a yw 'llais y disgybl' a 'llais rheini/gwarcheidwaid' yn cael ei ystyried fel rhan o'r broses graffu. Dywedodd y Rheolwr Sgriwtini y bydd y Panel yn edrych ar 'lais y dysgwr' wrth graffu ar ei flaen raglen waith. Holwyd ynglŷn â'r meysydd penodol eraill y dylai'r Panel eu craffu. Dywedodd y Cadeirydd bod y Panel yn cwrdd yn rheolaidd ac yn trafod yr hyn y mae'n dymuno craffu arno gyda Swyddogion perthnasol o'r Gwasanaeth Dysgu. Nododd bod y Gwasanaeth Dysgu wedi darparu adroddiadau i'r Panel Sgriwtini Addysg ar wahanol feysydd gwaith ar gais y Panel. Pwysleisiodd bod y cyfarfodydd yn gyfrinachol gan fod ysgolion unigol yn cael eu trafod. Nododd yr Uwch Reolwr (Ysgolion Uwchradd) y bydd y Canllawiau Gwella Ysgolion yn dod yn statudol ym mis Medi 2024 ac y bydd y Panel Sgriwtini Addysg yn cael cyfle i drafod a chraffu ar y trefniadau.

Cyfeiriwyd at yr effaith y mae gwefannau a bwlio ar y cyfryngau cymdeithasol yn ei gael ar y maes amddiffyn plant. Holwyd a yw materion diogelwch y we yn cael eu hystyried. Dywedodd yr Uwch Reolwr (Ysgolion Uwchradd) bod materion yn ymwneud â diogelu yn bwysig, yn cynnwys diogelwch ar y we mewn ysgolion a bod gan y Gwasanaeth Dysgu Swyddog Diogelu Data a Swyddog Diogelu sydd ar gael i gefnogi ysgolion. Dywedodd bod polisiau, canllawiau a phrosesau ar gael i gefnogi diogelwch ar y we.

Soniwyd am y cyfeiriad yn yr adroddiad cynnydd at y data diweddaraf ar bresenoldeb, gwaharddiadau a dadgofrestru yn ystodion yr Awdurdod Lleol. Holwyd a oedd unrhyw bryder ynglŷn â'r data. Dywedodd yr Uwch Reolwr (Ysgolion Uwchradd) bod presenoldeb yn is na'r cyfnod cyn-covid ac er bod hyn yn peri pryder yr un yw'r patrwm ledled Cymru ers y pandemig. Nododd ei bod hi'n bwysig gweithio gydag ysgolion a llywodraethwyr i wella presenoldeb a monitro gwaharddiadau yn ein hysgolion. Codwyd cwestiynau pellach ynglŷn â'r patrwm o ran absenoldebau. Dywedodd yr Uwch Reolwr (Ysgolion Uwchradd) nad yw'r Gwasanaeth Dysgu wedi dod o hyd i unrhyw batrymau penodol, ond mae'r Gwasanaeth Dysgu yn defnyddio swyddogion dynodedig i gysylltu â theuluoedd i fynd i'r afael â'r broblem.

Holwyd a yw'r rhaglen 'Ynys sy'n ystyriol o Drawma' wedi cael effaith gadarnhaol yn ein hysgolion. Dywedodd yr Uwch Reolwr (Ysgolion Uwchradd) bod llawer iawn o waith wedi cael ei gyflawni mewn perthynas â'r maes hwn a bod pob ysgol wedi ymrwymo i'r gwaith. Dywedodd ei bod hi'n rhy gynnar i adrodd ar effaith y rhaglen ac y bydd yn cymryd blynyddoedd i weld pa effaith y mae wedi'i chael ar ein hysgolion.

Codwyd cwestiynau pellach ynglŷn â sut y gall y Gwasanaeth Dysgu fonitro'r gwahaniaeth rhwng cyrhaeddiad disgyblion sy'n derbyn prydau ysgol am ddim a'r rhaid sydd ddim gan fod pob disgybl cynradd yng Nghymru yn gymwys i ginio ysgol am ddim erbyn hyn. Dywedodd yr Uwch Reolwr (Ysgolion Uwchradd) bod y canllawiau, sydd ddim yn statudol ar hyn o bryd, yn nodi bod rhaid i gyrff llywodraethol, gyda chefnogaeth y Gwasanaeth Dysgu, sicrhau bod blaenoriaethu'r ysgol yn adlewyrchu'r angen i sicrhau cydraddoldeb ar gyfer pob disgybl. Dywedodd y Dirprwy Brif Weithredwr bod y 'Mesur Cinio Ysgol Am Ddim' wedi cael ei gymeradwyo gan Lywodraeth Cymru ac y bydd pob disgybl ysgol gynradd yn cael cinio ysgol am ddim erbyn diwedd 2024. Aeth ymlaen i ddweud bod y trafodaethau gyda Llywodraeth Cymru ynglŷn â heriau'r Mesur yn parhau.

Codwyd cwestiynau ynglŷn â Strategaeth hirdymor y Gwasanaeth Dysgu ar gyfer y dyfodol. Dywedodd y Dirprwy Brif Weithredwr er bod ein hysgolion yn wynebu heriau ariannol bydd rhaid i'r cyrff llywodraethol a'r Gwasanaeth Dysgu werthuso strategaethau tymor byr a hwy'r ysgolion. Dywedodd bod gan bob ysgol Gynllun Datblygu Ysgol sy'n gwerthuso rhaglenni tymor byr a hwy a dywedodd bod gweithio gyda GwE yn bwysig i lwyddiant ysgolion. Aeth ymlaen i ddweud ei bod hi'n bwysig cydweithio gydag ysgolion a bod rhannu arferion da yn bwysig er mwyn gwella. Holwyd a oedd pryder ynglŷn â chwtogi'r cymorth gan GwE. Dywedodd y Prif Weithredwr y bydd gostyngiad mewn grantiau ac adolygiad o'r ddarpariaeth haen ganol gan GwE. Rydym yn aros am fanylion ynglŷn â'r newidiadau i'r gefnogaeth gan y consortia addysgol. Fe nododd y bydd newidiadau sylweddol o ran cyfrifoldebau GwE gyda'r chwe awdurdod lleol y maent yn eu cefnogi. Dywedodd y Prif Weithredwr bod trafodaethau wedi cael eu cynnal rhwng y chwe awdurdod lleol i amddiffyn y ddarpariaeth bwysig gan GwE. Aeth ymlaen i ddweud bod newidiadau sylweddol y bydd rhaid mynd i'r afael â hwy yn y dyfodol mewn perthynas â'r newidiadau a fydd yn effeithio ar yr ysgolion a bydd y Panel Sgriwtini Addysg yn cael gwybod am y newidiadau y bydd rhaid mynd i'r afael â hwy er mwyn sicrhau'r ddarpariaeth orau ar gyfer y disgyblion.

Cyfeiriwyd at y prinder Seicolegwyr Addysg. Holwyd faint sy'n rhaid i ddisgyblion aros cyn cael asesiad. Dywedodd yr Uwch Reolwr (Ysgolion Uwchradd) bod prinder Seicolegwyr Addysg, yn enwedig rhai dwyieithog, a bod rhaid i blant aros i gael eu hasesu. Dywedodd Cadeirydd y Panel Sgriwtini Addysg bod y Panel wedi trafod y prinder hwn a'i fod yn broblem ledled Cymru.

PENDERFYNWYD nodi'r cynnydd dros y cyfnod diwethaf gyda gwaith y Panel Sgriwtini Addysg.

CAMAU GWEITHREDU : Fel y nodir uchod.

5 CYNLLUN CYDRADDOLDEB STRATEGOL : 2024-2028

Cyflwynwyd – adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro.

Dywedodd Arweinydd y Cyngor bod y Cynllun Cydraddoldeb Strategol yn gyhoeddiad allweddol bwysig sy'n cyd-fynd â Chynllun y Cyngor ac y bydd yn cyfrannu at gyflawni ei amcanion strategol a'i weledigaeth. Dywedodd bod y

Cynllun Cydraddoldeb Strategol yn gynllun uchelgeisiol er mwyn creu cymdeithas decach i bobl Ynys Môn. Er mwyn creu ynys lle gall pob ffynnu rhaid i ni gydnabod bod anghydraddoldeb yn bodoli ac y byddwn yn gwneud popeth o fewn ein gallu i fynd i'r afael ag anghydraddoldeb a sicrhau fod pawb yn cael ei drin yn gyfartal. Dywedodd y bydd Adroddiad Cydraddoldeb Blynyddol yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor maes o law.

Wrth ystyried yr adroddiad cyfeiriwyd at yr wyth amdan yn y cynllun. Holwyd a oedd hyn yn rhy uchelgeisiol o ystyried yr hinsawdd ariannol bresennol. Dywedodd Arweinydd y Cyngor ei bod hi'n bwysig bod pobl Ynys Môn yn ganolog i'r gwasanaethau a ddarperir gan y Cyngor. Dywedodd y bydd yn heriol cwrdd â'r amcanion yn y Cynllun, fodd bynnag, mae'r Cyngor wedi ymrwymo i gryfhau cydraddoldeb ac mae enghreifftiau wedi cael eu rhannu yn yr eitem flaenorol mewn perthynas ag addysg. Holwyd sut y bydd yr amcanion yn y Cynllun yn cael eu mesur. Ymatebodd y Pennaeth Democratiaeth y bydd Grŵp Llywio mewnol yn cael ei sefydlu a fydd yn gyfrifol am fonitro'r Cynllun Gweithredu Blynyddol ac mai prif dasg y Grŵp fydd datblygu dangosyddion perfformiad. Dywedodd na fydd aelodaeth y Grŵp yn cael ei gytuno hyd nes y bydd y Cynllun Cydraddoldeb yn cael ei gymeradwyo. Dywedodd Arweinydd y Cyngor y bydd y Grŵp Llywio yn cadarnhau pwy sydd gan gyfrifoldeb corfforaethol dros bob amcan strategol i sicrhau bod pob adran yn chwarae ei ran er mwyn datblygu'r amcanion.

Codwyd cwestiynau ynglŷn â'r bwriad ar gyfer y pedair blynedd nesaf o ran codi ymwybyddiaeth a chynyddu dealltwriaeth o gydraddoldeb ac amrywiaeth o fewn y Cyngor. Dywedodd y Rheolwr Polisi a'r Gymraeg mai'r gobaith yw canolbwyntio mwy ar gydraddoldeb o fewn y Cyngor ac y bydd negeseuon rheolaidd yn cael eu hanfon at staff ac aelodau etholedig, yn debyg i'r hyn sydd eisoes yn digwydd gyda'r Gymraeg. Nododd bod cynnydd wedi'i wneud o ran cydraddoldeb ac amrywiaeth a'i fod wedi'i gynnwys fel egwyddor gyffredinol yng Nghynllun y Cyngor sy'n amlygu'r disgwyliadau gan eu bod yn berthnasol i'r Cyngor cyfan. Bydd y Grŵp Llywio yn sefydlu cyfeiriad strategol ar gyfer cydraddoldeb o fewn y Cyngor. Dywedodd ei bod hi'n bwysig bod aelodau staff newydd yn ymwybodol o'r disgwyliadau o ran cydraddoldeb ac amrywiaeth a bod gan reolwyr rôl ganolog i'w chwarae o ran hyrwyddo'r disgwyliadau hynny.

Cyfeiriwyd at Amcan 3: Gofal Cymdeithasol a Llesiant yn y Cynllun Cydraddoldeb. Codwyd cwestiynau ynglŷn â'r heriau y bydd yr Awdurdod yn eu hwynebu wrth geisio cyflawni'r amcan hon yn sgil yr argyfwng costau byw er mwyn i'r Cyngor allu cyflawni ei ddyhead i wneud yn siŵr bod gan bawb rywle i'w alw'n gartref a bod trigolion yn gallu datblygu a ffynnu. Dywedodd yr Arweinydd bod y Cyngor yn dymuno dangos mai ei weledigaeth yw gwella bywydau trigolion Ynys Môn. Dywedodd yr Is-gadeirydd ei bod hi'n bwysig bod y Cynllun Cydraddoldeb Strategol yn cyfeirio at yr amcanion ar gyfer pobl hŷn yn ein cymdeithas. Cyfeiriodd at bwysigrwydd Fforwm Pobl Hŷn y Cyngor a Chymuned Pobl Hŷn Sefydliad Iechyd y Byd y mae'r Cyngor yn rhan ohono. Dywedodd ei bod hi'n bwysig bod pobl yn cael cyfle i ymateb i brosesau ymgynghori gan nad ydi pawb ar-lein ac felly mae'n bwysig bod copïau papur ar gael. Dywedodd Arweinydd y Cyngor bod copïau o ddogfennau ymgynghori h.y., yr ymgynghoriad ar y gyllideb, ar gael yn ein llyfrgelloedd a'i bod hi'n bwysig bod pawb yn cael cyfle i ymateb.

Cyfeiriwyd at Amcan 3 yn y Cynllun mewn perthynas â safonau byw. Rhoddwyd enghraifft o ddatblygiadau sy'n rhan o'r broses gynllunio. Dywedwyd bod angen gwella'r cyfathrebu rhwng pobl leol a datblygwyr gan y gall datblygiadau mawr gael effaith andwyol ar bentrefi bach. Roedd y sylwadau'n cynnwys pwysigrwydd sicrhau tai fforddiadwy ar gyfer pobl ifanc. Rhaid iddynt barhau i fod yn fforddiadwy os cânt eu codi wrth ardaloedd drutach ar yr Ynys. Dywedodd yr Arweinydd ei bod hi'n bwysig cydymffurfio â pholisïau cyfreithiol mewn perthynas â'r broses gynllunio. Dywedodd ei bod hi'n bwysig bod trigolion lleol yn cael cyfle i ddweud eu dweud fel rhan o'r broses gynllunio. Dywedodd y Prif Weithredwr ei bod hi'n bwysig bod perchnogion tir a datblygwyr yn cysylltu'n effeithiol â chymunedau gwledig pan fyddant yn cyflwyno ceisiadau cynllunio. Holwyd ynglŷn â'r sefyllfa o ran tai cymdeithasol gwag ar yr Ynys gan fod cymaint o angen am gartrefi. Dywedodd yr Arweinydd bod y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol wedi codi'r mater wrth edrych ar y Cerdyn Sgorio Corfforaethol a bod Grŵp Gorchwyl a Gorffen wedi cael ei sefydlu i wella'r broses fel y gellir gosod eiddo gwag yn gynt.

Cyfeiriwyd at Amcan 2: Gwaith o fewn y Cynllun Cydraddoldeb Strategol. Holwyd ynglŷn â'r camau a fydd yn cael eu cymryd i sicrhau cyfle cyfartal a lleihau'r bwloch tâl. Rhoddodd Arweinydd y Cyngor enghraifft gan sôn am y statws Porthladd Rhydd a'r rheswm pam bod yr Awdurdod wedi oedi cyn mynegi diddordeb ar ddechrau'r broses yn Lloegr. Dywedodd nad oedd hawliau gweithwyr wedi'u diogelu ar ddechrau'r broses a'n bod fel Awdurdod wedi sicrhau bod hawliau gweithwyr yn greiddiol i'r broses wrth ymgynghori â datblygwyr. Dywedodd y Prif Weithredwr bod y Cynllun Cydraddoldeb yn cyfeirio at y camau i sicrhau bod y Cyngor yn gyflogwr cyfle cyfartal ac i leihau'r bwloch tâl a bod hyn yn gallu digwydd o ganlyniad i ddylanwad anuniongyrchol gan bobl eraill fel y soniodd yr arweinydd wrth gyfeirio at y broses Porthladd Rhydd. Nododd y gallai'r Grŵp Gorchwyl a Gorffen drafod y mater yn fanwl dros y 18 mis nesaf i sicrhau bod gweithwyr yn cael eu gwerthfawrogi a'u parchu am eu gwaith.

PENDERFYNWYD argymhell bod y Pwyllgor Gwaith yn cymeradwyo'r Cynllun Cydraddoldeb Strategol drafft ar gyfer 2024-28.

CAMAU GWEITHREDU : Ystyried y priodoldeb o addasu teitl Amcan Cydraddoldeb 2 (Gwaith) er mwyn cynnig clirdeb ynghylch rôl y Cyngor fel cyflogwr.

6 BLAEN RAGLEN WAITH Y PWYLLGOR - 2023/2024

Cyflwynwyd adroddiad y Rheolwr Sgriwtini a oedd yn nodi Blaen Raglen Waith Ddangosol y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio 2023/24 i'w ystyried.

PENDERFYNWYD :-

- **Cytuno ar y fersiwn ddiweddaraf o'r blaen raglen waith ar gyfer 2023/2024;**
- **Nodi'r cynnydd hyd yma o ran gweithredu'r blaen raglen waith.**

Daeth y cyfarfod i ben am 3.30 o'r gloch

**CYNGHORYDD DYLAN REES
CADEIRYDD**